

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/235/2017
Identifikačné číslo spisu: 2714205286
Dátum vydania rozhodnutia: 27.03.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Vladík
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2714205286.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu A., bývajúceho v P. zastúpeného JUDr. Jánom Pekarom, advokátom so sídlom v Skalici, Potočná 39, proti žalovanému PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Kubániho 16, o určenie neplatnosti zmluvnej podmienky, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 2 C 283/2014, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 12. júla 2017 sp. zn. 11 Co 204/2016, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 12. júla 2017 sp. zn. 11 Co 204/2016 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Skalica (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. decembra 2015 č. k. 2 C 283/2014-57 rozhodol, že vo výroku uvedené zmluvné podmienky v Zmluve o revolvingovom úvere č. 8500007573 sú neplatné; žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi k rukám jeho právneho zástupcu náhradu trov konania, a to trovy právneho zastúpenia v sume 391,58 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku a žalovaný je povinný zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Po právnej stránke aplikoval § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 250/2007 Z.z.“), § 39, § 52 ods. 2, § 53 ods. 1 a 3, § 53 ods. 4 písm. a/ a h/, § 53 ods. 5, § 54 ods. 1 a 2, § 489 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), čl. 3 ods. 1 Smernice č. 13/1993 Rady EHS, § 1 ods. 1 a 2, § 2 písm. i/, j/, § 9 ods. 2 písm. j/, § 11 ods. 1 písm. a/, b/ zák. č. 129/2010 Z.z. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca má na určenie neplatnosti konkrétnych zmluvných podmienok revolvingovej zmluvy naliehavý právny záujem s odkazom na § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. O trovách konania rozhodol v zmysle § 142 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ďalej len „OSP“ účinného do 30. júna 2016.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 12. júla 2017 sp. zn. 11 Co 204/2016 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol; vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť súdny poplatok v sume 99,50 eur zrušil a

súčasne žalovanému voči žalobcovi priznal právo na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie i odvolacieho konania v plnom rozsahu. Uviedol, že v danom prípade je predmetom sporu určenie neprijateľnosti 11 zmluvných podmienok uvedených v Zmluve o revolvingovom úvere č. 8500007573 uzavretej medzi účastníkmi. Ide teda jednoznačne o žalobu s určovacím petitom podanou za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku. V zásade je preto pre procesnú prípustnosť a úspešnosť takejto určovacej žaloby nevyhnutné, aby žalobca preukázal svoj naliehavý právny záujem na takomto určení. Zo žiadneho z dotknutých citovaných zákonných ustanovení nemožno vyvodiť, že by bol prezumovaný zo zákona. Konštatoval, že nie je možné potom prisvedčiť prvoinštančnému súdu o danosti naliehavého právneho záujmu na takomto určení. O náhrade trov prvoinštančného a odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 396 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len „CSP“, účinného od 1. júla 2016.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dňa 13. októbra 2017 dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Namietal, že nie je možné súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, že u spotrebiteľa nie je daný naliehavý právny záujem na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve priamo zo zákona. Podľa názoru dovolateľa v danej veci došlo k nesprávne právnemu posúdeniu skutkového stavu veci odvolacím súdom v dvoch rovinách, t. j. odvolací súd na vec neaplikoval správnu právnu normu, a to § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., § 39, § 52 a nasl. OZ a súčasne došlo k nesprávnej interpretácii § 80 písm. c/ a § 153 OSP. Dovolateľ ďalej uviedol, že krajský súd sa žiadnym spôsobom nevyjadril k tomu, prečo neaplikoval § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., z ktorého vyplýva právny záujem na požadovanom určení. Žiadal zmeniť rozsudok krajského súdu a potvrdiť rozsudok okresného súdu, súčasne žiadal priznať nárok na náhradu trov dovolacieho konania a odklad vykonateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu.

4. Žalovaný v písomnom vyjadrení k dovolaniu žiadal dovolanie zamietnuť a žalovanému priznať právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 CSP] po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je procesne prípustné a zároveň dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymedzené v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolanie prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 CSP ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 CSP ods. 2 CSP).

8. Nesprávnym právnym posúdením veci je pochybenie súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav, teda prípad, kedy bol skutkový stav posúdený podľa iného právneho predpisu, než ktorý správne mal byť použitý, alebo ak síce bol aplikovaný správne určený právny predpis, ale súd ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/) alebo ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

10. Aby určitá otázka spĺňala kritérium prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP, musí ísť predovšetkým o otázku zásadného právneho významu (nie o otázku skutkovú), hmotnoprávnej alebo

procesnoprávnej povahy, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorá je v dovolaní vymedzená jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania.

11. Žalobca v dovolaní výslovne uviedol, že prípustnosť jeho dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobca spôsobom zodpovedajúcim zákonu zadefinoval relevantnú zásadnú právnu otázku (otázka naliehavého právneho záujmu žalobcu v postavení spotrebiteľa podľa § 80 písm. c/ OSP a § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z.) riešenú odvolacím súdom (tiež súdom prvej inštancie), ktorá však v čase podania dovolania (13. októbra 2017) dovolacím súdom už bola vyriešená v rozhodnutí najvyššieho súdu z 18. novembra 2015 sp. zn.

8 Cdo 483/2014, pričom odvolací súd sa od tohto riešenia odklonil. Dovolací súd na základe uvedeného posúdil prípustnosť dovolania s poukazom na § 124 CSP podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

12. Žalobca za podstatu nesprávnosti právnych záverov odvolacieho súdu považuje to, že odvolací súd nesprávne posúdil právnu otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu ako spotrebiteľa na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách, keď neaplikoval správnu právnu normu, a to § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., § 39, § 52 a nasl. OZ a nesprávne interpretoval § 80 písm. c/ a § 153 OSP.

13. Podľa § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. platí, že každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách.

14. K žalobcom vymedzenej právnej otázke dovolací súd uvádza, že odvolací súd nesprávne posúdil právnu otázku naliehavého právneho záujmu žalobcu ako spotrebiteľa na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Správne posúdenie tejto otázky bolo nutné vykladať síce podľa § 80 písm. c/ OSP, ale v nadväznosti na zákonné právo spotrebiteľa v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. Naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe je potrebné skúmať so zreteľom na individuálne okolnosti prípadu, predovšetkým so zreteľom na cieľ sledovaný podaním určovacej žaloby a konečný zmysel žalobcom navrhovaného rozhodnutia (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo/1/2009, 3 Cdo 224/2008). Vec prejednávajúci senát sa stotožňuje s právnymi závermi najvyššieho súdu v obdobnej veci (o neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy) uvedenými v odôvodnení rozhodnutia z 18. novembra 2015 sp. zn. 8 Cdo 483/2014, na ktoré zároveň aj poukazuje, v ktorom dovolací súd dospel k záveru, že žalobca v postavení spotrebiteľa má zákonné právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách vyplývajúce z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z., z čoho taktiež naliehavý právny záujem na požadovanom určení vyplýva. Tento výklad je v súlade s judikatúrou Európskeho súdneho dvora, ktorej charakteristickou črtou je ochrana spotrebiteľa ako slabšej strany. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína aj rozhodnutie R 68/2013, v ktorom najvyšší súd uviedol, že v spotrebiteľských veciach klasická rímska právna zásada „vigilantibus iura scripta sunt“ („práva patria bdelym“ alebo „nech si každý stráži svoje práva“ alebo „zákony sú písané pre bdelych“) v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, a to princípu ochrany práv spotrebiteľa.

15. Odvolací súd v rozpore s vyššie uvedenými závermi v odôvodnení svojho zmeňujúceho rozsudku (bod 19. tohto rozhodnutia) uviedol, že žalobca neosvedčil naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, čo je samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Podľa názoru odvolacieho súdu, odvolací súd predmetnú právnu otázku nesprávne právne posúdil bez zreteľa na osobitnú právnu úpravu pre spotrebiteľa, jeho postavenie a princíp ochrany jeho práv vyplývajúci zo zákona o ochrane spotrebiteľa, ako aj základné interpretačné pravidlo v spotrebiteľských sporoch, a to ochrana slabšej strany - spotrebiteľa. Je potrebné prisvedčiť dovolateľovi, že v danom prípade sa ako spotrebiteľ domáhal ochrany svojich individuálnych spotrebiteľských práv a v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z. uplatnil na súde svoje individuálne právo na ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami z dôvodu jeho neistého právneho postavenia, keď medzi ním a žalovaným reálne existoval spor o rozsah jeho záväzku voči žalovanému. Rozhodnutie o tomto spore môže byť podkladom pre ďalšie riešenie prípadných sporov vzniknutých v súvislosti s uzatvorenou Zmluvou o revolvingovom

úvere č. 8500007573 medzi stranami sporu. Dovolací súd akcentuje, že uznesením okresného súdu zo 14. septembra 2015 č. k. 2 C 283/2014-38 bolo nariadené predbežné opatrenie, na základe ktorého bola žalovanému uložená povinnosť zdržať sa uplatňovania Dohody o zrážkach zo mzdy u zamestnávateľa žalobcu na úhradu splátok vyplývajúcich zo Zmluvy o revolvingovom úvere č. 8500007573 a zamestnávateľovi žalobcu bola uložená povinnosť zdržať sa výkonu zrážok zo mzdy žalobcu v prospech žalovaného na základe Dohody o zrážkach zo mzdy viažucej sa na Zmluvu o revolvingovom úvere č. 8500007573. Uvedené predbežné opatrenie tiež osvedčuje, že naliehavý právny záujem žalobcu na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve je daný, keď práve žalobca a jeho majetková sféra bola a je v ohrození z neprimeranej výšky zrážok zo mzdy, ktorých konečnú výšku, ako aj výšku vyčíslenej pohľadávky vyplývajúcej zo Zmluvy o revolvingovom úvere č. 8500007573 bez zreteľa na zákonné podmienky ochrany spotrebiteľa určuje žalovaný svojím jednostranným rozhodnutím. Je preto na mieste práve takáto určovacia žaloba, aby sa ustálil rozsah záväzku žalobcu voči žalovanému v zákonnej výške, pretože v opačnom prípade by žalovaný výšku svojho nároku (svojej pohľadávky), ktorú si môže takto sám určovať, nemal potrebu nijako revidovať.

16. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ opodstatnene tvrdí, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Správny je preto právny názor žalobcu, že u žalobcu v postavení spotrebiteľa existuje naliehavý právny záujem na určení neprijateľných zmluvných podmienok v spotrebiteľskej zmluve vyplývajúci ex lege z § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z.z.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

18. Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

19. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.